

Obsah

Rámec věci	4
Rekonstrukce a dostavba Dusíkova divadla v Čáslavi	6
Revitalizace středu města Havlíčkova Brodu	10
Revitalizace historického centra města Mohelnice	12
AZ Tower	16
Rekonstrukce a dostavba Piaristické koleje v Litomyšli	20
Školící PET centrum Řež	24
Pavilon Q, Fakulta informačních technologií VUT v Brně	28
Rodinný dům Davle	32
Rozšíření centrály ČSOB Praha-Radlice	36
Vstupní budova areálu Punkevních jeskyní v Moravském krasu	40

Rámec věci

Petr Pelčák

Architektura je uměním stavět budovy. Ovšemže takové budovy, jež mají myšlenku, srozumitelnou uživatelům i pozorovatelům skrze formu, která je jejím naplněním i vyjádřením. Budovy samé, na rozdíl od obrazů či soch, však uměním nejsou. Mají totiž svůj účel a umění účelové není a ani nemůže být. S uměním má ale architektura společný základ: hledání formy srozumitelně vyjadřující myšlenku, která je či může být obecně sdílená. Architekt na rozdíl od umělce nemůže za své dílo osobně ručit, protože je sám nevytváří. Architektura totiž není věcí architekta, nýbrž společnosti, která ji generuje (anebo její vznik znesnadňuje).

Základním smyslem architektury je utváření míst a měst, tedy prostředí pro život lidí a pro formování jejich vztahu ke světu i pro porozumění a orientaci v něm, takže tvoří základ kultury. Kultura je mimo jiné udržováním tradice a kontinuity, je předáváním znalostí, vědomostí a zkušeností z generace na generaci. Kulturní společnost dbá na to, aby veřejnost architektuře rozuměla, protože z veřejnosti se rekrutují stavebníci. A stavebník je rozhodující pro vznik architektury, měl by k ní tihnout a vytvářet svými či svěřenými prostředky podmínky pro její vznik. Dobrý architekt bez dobrého stavebníka architekturu vytvořit nemůže, dobrý stavebník si dobrého architekta vždy najde. Proto je architektura uměním veřejným, uměním celé společnosti. Architektura je tedy záležitost politiky do té míry, do jaké je politika záležitostí obce, tedy společnosti a jejího státu.

Kulturní společnost a kulturní státy vytvářejí podmínky pro vznik architektury zejména způsobem zadávání veřejných zakázek, starají se o kvalitní vzdělání architektů a provozování jejich praxe, o úroveň stavebních řemesel

i stavebnictví obecně. V prvé řadě se však zajímají o svoji správu a pěstují trvalou sebereflexi, protože architektura je především vyjádřením toho, jaká je společnost. Tedy toho, co pro společnost znamená a jak si v ní stojí např. rodina — tedy jaký má být obytný dům; obecní správa — tedy jaká má být radnice; víra — tedy jaký má být kostel; výchova — tedy jaká má být škola; dramatické umění — tedy jaká má být divadelní budova; výtvarné umění — tedy jaká má být galerie atd.

Práce architekta je velmi křehká: promýšlí svět, dobu, místo i účel stavby, dává jí myšlenku a té zase formu. Nepopisuje jako literát a nezobrazuje jako malíř či sochař. Pracuje s tématy spíše jako hudebník. Pracuje také s časem. Časem vnímání budovy při jejím užívání — tedy např. časem chůze jejími prostory i časem trvání její hmoty, jejíž materialita se stárnutím, tedy působením času, proměňuje. Podobně čas netrápí ani malíře ani hudebního skladatele.

Když má architekt svoji budovu v hlavě a poté vytvořenu na papíře, převádí ji do plánů — projektu budoucí reality. Ten však spoluvytváří desítky spolupracovníků — specialistů na statiku, požární ochranu, vnitřní prostředí, hygienu atd. Stavba navíc musí odpovídat představě, vkusu a prostředkům jejího stavebníka i platným předpisům a normám. Musí být projednána s desítkami úředníků a schválena desítkami úřadů. Pak postavena stovkami zedníků a techniků desítek spolupracujících firem a vybavena výrobky stovek producentů od cihel přes dlažby, malby, obklady, skla, okna, dveře, kotle, chladiče, sanitární vybavení, světla, nábytek, zábradlí, kliky atd. Vše musí nakonec vytvářet jeden celek — osobní, a přesto obecně srozumitelný obraz

světa, nezávislou a jedinečnou skutečnost. Umění stavět budovy je bližší umění vojevůdce než umění dirigenta či režiséra. Nemůže existovat bez vůle a podpory celé společnosti. Ta naše, česká, v evropském kontextu příliš kulturní není a na architektuře jí nesejde. Nezajímá se o ni, negeneruje její vznik. Zakázky budov stavěných z veřejných prostředků zadává dle kritéria nejnižší ceny. Šanci je získat tak mají pouze ti, kteří jsou připraveni jim věnovat nejméně času, tedy také nejméně zájmu a pozornosti, a tak je nejvíce odbýt. Ti, jimž na architektuře vůbec nezáleží, které naprosto nezajímá. Tedy anonymní projekční akciové společnosti, které řídí a v nichž projektují zpravidla stavební inženýři, již o architektuře na školách nic neslyšeli. Jen asi deset procent každoročně dokončených staveb je u nás projektováno architektky. Ve vyspělé Evropě nesmí projektant, jehož autorská práva jsou respektována, ale má na druhé straně i trestní odpovědnost za bezpečnost své stavby, provozovat projekční činnosti ve formě anonymní akciové společnosti, protože je v ní autorství i konkrétní osobní zodpovědnost nezjistitelná. V naší zemi projekční akciové společnosti zpracovávají drtivou většinu projektů staveb z veřejných prostředků. Nikoho to nezajímá, nikoho to nevzrušuje. Dokážete si představit, jak akciová společnost píše román či sbírku básní, maluje obraz, seká či modeluje sochu, skládá symfonii?

Proto Česká republika v oblasti architektury na kulturní mapě Evropy neexistuje, ačkoliv zde žijí a pracují architekti. Dle vysokoškolských diplomů jsou jich tisíce, dle výsledků práce pár desítek. Usilují o architekturu navzdory tomu, že je společnosti lhostejná. Vědí, že musí přenést vědomí

o její existenci do budoucna. To se ovšem může podařit pouze realizovanou architekturou, takovou, která je a trvá. Přes ubíjející praxi jsou věrní svému snu z mládí o vytvoření lepšího světa. Každý den pracují pro jeho naplnění, přestože vědí o nemožnosti jej uskutečnit. Takoví lidé jsou pro naši společnost nesmírně důležití. Aleš Burian a Gustav Křivinka jsou jedněmi z nich. To, že jejich tvorba je krom domovského Brna svázána s Litomyšlí, není náhoda. Litomyšl je obec výjimečná, protože se uvědoměle, cíleně a programově snaží v posledních třiadvaceti letech vytvářet podmínky pro vznik architektury. Původní iniciativa starosty Miroslava Brýdla se stala trvalou součástí politiky města, které vytvořilo v českém rybníčku kulturní ostrov. Třebaže z nemnoha podobných měst nová kulturní pevnina nevznikne, jsou pro naši společnost nesmírně důležitá. Uchovávají naději na lepší budoucnost architektury podobně jako architekti, kteří neztratili a nezradili své sny.

Brno, srpen 2013

Rekonstrukce a dostavba Dusíkova divadla v Čáslavi

Čáslav

realizace I. etapy 2011–2012

investor

město Čáslav

spolupráce

Radka Neumanová

Dusíkovo divadlo v Čáslavi, otevřené již v roce 1869, je jedním z nejstarších kamenných divadel v Čechách. Od té doby divadlo prošlo řadou stavebních úprav a přestaveb, z nichž nejdůležitější byla rekonstrukce stavby po požáru v roce 1923. Od té doby žádné zásadnější úpravy neproběhly. Složitá provozní vazby, nedostatečné prostorové vybavení a špatné zázemí účinkujících i diváků vedly město k rozhodnutí zahájit poměrně výrazné stavební úpravy. Rekonstrukce a dostavba umožnily rozšířit stávající foyer o nový dvoupodlažní prostor obrácený k dochovaným hradbám města. Historický prostor šaten v přízemí i občerstvení v patře zůstal zachován, je s novým foyerem propojen a umožňuje konání výstav výtvarných děl. Díky dostavbě bylo možno zásadně rozšířit hygienické zázemí účinkujících i diváků.

Nejdůležitější změnou je však vytvoření malé scény ve druhém nadzemním podlaží dostavby. Zde vznikl víceúčelový sál s kapacitou 165 míst. Sál má rovnou podlahu bez elevace a umožňuje nejrůznější druhy využití od divadelních experimentů po společenské události města. V sále je po jednoramenném schodišti přístupná malá galerie. V přízemí pod malou scénou je umístěn divadelní klub s terasou orientovanou do zeleného dvora pod hradbami.

Historická budova Dusíkova divadla

Přístavba víceúčelového sálu s divadelním klubem v přízemí

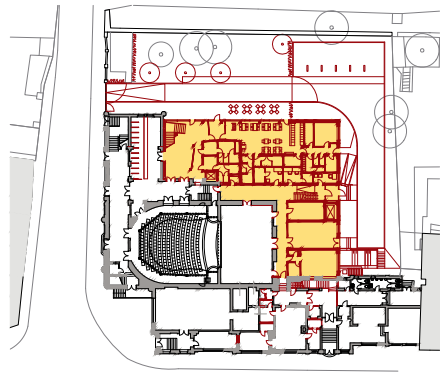

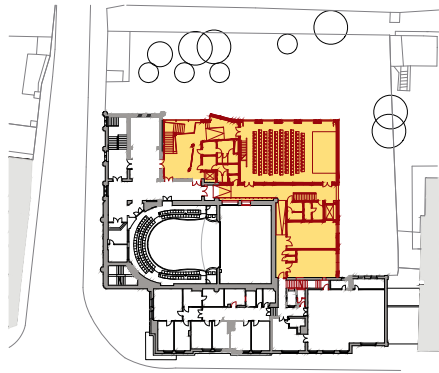
Pohled přes kamenné hradby města na nový sál

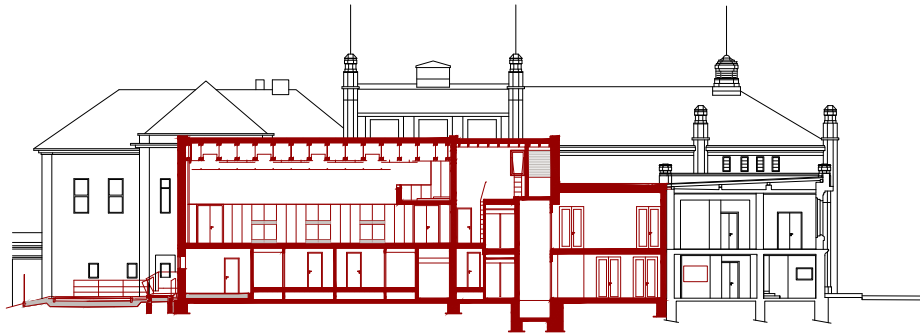
Nový víceúčelový sál s kapacitou 165 míst

Půdorys 1. NP

Půdorys 2. NP

Podélný řez dostavbou

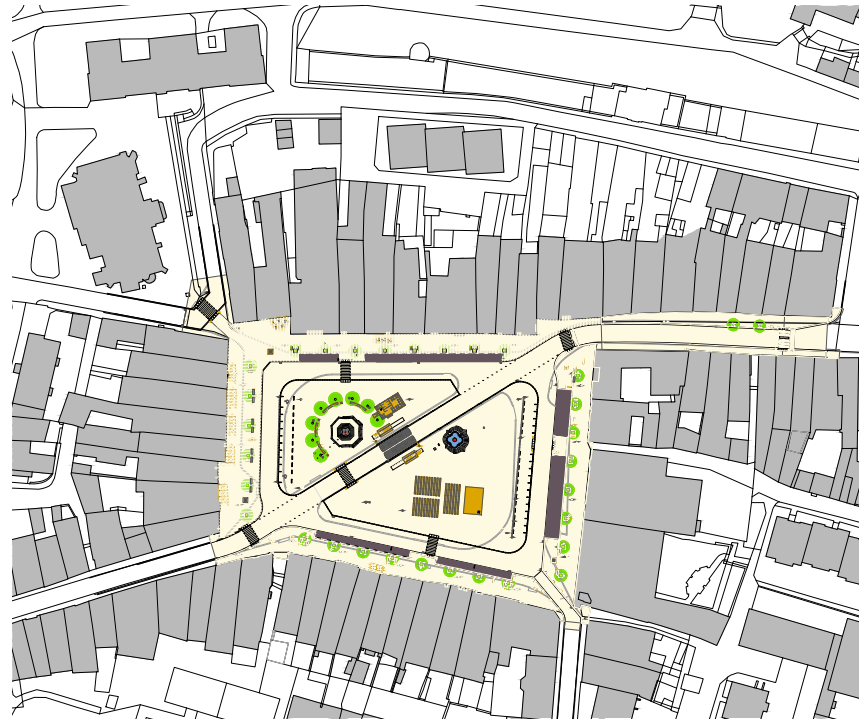
Revitalizace středu města Havlíčkova Brodu

Havlíčkovo náměstí a Dolní ulice, Havlíčkův Brod

realizace 2009–2011

investor

město Havlíčkův Brod

Havlíčkovo náměstí je přirozeným centrem historického jádra města, jehož vznik se datuje k začátku 13. století. Stav náměstí před rekonstrukcí byl výsledkem úprav z padesátých let minulého století.

Nové řešení muselo respektovat stávající dopravní situaci, kdy značná dopravní zátěž je vedena přes náměstí diagonálně. Vlastní návrh je řešen důsledně s upřednostněním pěšího pohybu po náměstí. Byly rozšířeny obvodové chodníky, došlo k zmenšení počtu parkovacích stání i změně jejich uspořádání a celé náměstí je řešeno v zásadě jako bezbariérové. Velkou diskuzi vyvolala námi navržená redukce zeleně na náměstí, především v okolí Mariánského sloupu. Původní návrh, aby Mariánský sloup zůstal jako dominanta bez zeleně, nebo alespoň v její soudobější organizaci a druhovosti, se nepodařilo prosadit.

Všechny plochy jsou zdlážděny přírodním kamenem — převážně místní lipnickou žulou. Většina prvků mobiliáře je atypická, v materiálu ocel-dřevo, prameníky jsou bronzové. Součástí je i zastřešená letní scéna. Mobilní letní kiosek občerstvení se pro odpor místních po první sezoně na náměstí již nevrátil.

Severní část náměstí

Pohled z věže kostela Nanebevzetí Panny Marie

